

RESSENYES

Moliner Prada, Antoni (ed.), *La Semana Trágica de Cataluña*. Nabla Ediciones, Barcelona, 2009, 303pp.

Per Josep Lluís Martin i Berbois (Universitat Autònoma de Barcelona)

Fa quasi tres anys que el professor d'Història Contemporània de la Universitat Autònoma de Barcelona Antoni Moliner edita, en aquesta mateixa editorial, un llibre conjunt sobre el període prou conegut per a ell: de la guerra del francès o de la independència. En aquesta ocasió, però, Moliner ha comptat amb un conjunt de professors de la Universidad de Cantabria i de la mencionada UAB, així com amb investigadors, per analitzar les causes, els esdeveniments i les conseqüències de la Setmana Tràgica a Catalunya.

Aprofitant el centenari dels tràgics successos, aquest llibre tracta diferents aspectes d'un dels fets més rellevants de la història de Catalunya. Entre el 26 de juliol i l'1 d'agost de 1909 s'inicià una important revolta popular per protestar, entre d'altres aspectes, contra l'embarcament de tropes militars cap a Melilla al port de la ciutat comtal a causa del conflicte bèl·lic que s'havia iniciat a la mencionada ciutat. El tema de les causes militars i la política colonial, on destaquen les evidents desavinences entre els polítics i els militars des d'abans de l'inici del conflicte, és tractat de manera detallada en el capítol realitzat per Joan Serrallonga.

El dissentiment entre la gent s'anà generalitzant amb el pas de les hores fins que arribà a unes dimensions exacerbades, com entre d'altres, la crema de diverses esglésies, convents, col·legis religiosos i centres benèfics. Respecte a aquest anticlericalisme l'article de Manuel Suárez realitza un repàs general d'aquesta actitud a l'Espanya de la darrerria del segle XIX i inicis del XX.

El conflicte polític i bèl·lic no només es concentrà a Barcelona, sinó que s'estengué a d'altres ciutats i poblacions catalanes com Badalona, Sabadell, Vilanova, Manresa, Igualada, Mataró, Arenys de Mar, Palamós, Sant Feliu de Guíxols, Calonge, Cassà de la Selva, Granollers, Vic, Sant Feliu del Llobregat, Sant Adrià del Besòs, Anglès, Sant Vicenç de Castellet o Vilafranca del Penedès. L'arribada de les notícies del que estava succeint a la ciutat comtal a d'altres poblacions comportà reaccions iguals o desiguals del que estava passant a Barcelona. Aquesta diversitat d'actituds, depenent de diferents factors, és tractada en el llibre per Gemma Rubí.

Després d'una setmana d'enfrontaments armats on moriren quasi un centenar de

271

persones i un nombre similar de ferits s'inicià la recerca dels culpables del que acabava de transcórrer. La repressió feu acte de presència ràpidament de forma desmesurada. Tal i com esmenta Jordi Pomés, des d'un inici es culpabilitzà als membres del Partit Republicà Radical i a la gent provinent de poblacions espanyoles com a principals responsables del terrible desgavell popular. Els "lerrouxistes" tenien una gran importància electoral des de les eleccions municipals del 1903, tot i que el 1910 també aconseguiren uns bons resultats.

Un dels sectors que va demanar que es castiguessin als autors dels fets fou el de les classes benestants. És conegut l'article que havia de publicar el poeta i escriptor Joan Maragall a La Veu de Catalunya i que fou censurat pel líder de la Lliga Regionalista Enric Prat de la Riba. No obstant, Soledad Bengoechea ens mostra l'actitud de la patronal dia per dia, l'activitat del sometent i la repressió. Segons les dades oficials, es detingueren 2.000 persones i s'obriren 739 causes per la jurisdicció de guerra amb 1.725 processos. Respecte a aquests darrers, es produïren cinc penes de mort (una d'elles Francesc Ferrer i Guàrdia).

Pere Solà analitza el paper i la responsabilitat de Ferrer i Guàrdia en els fets. Aquest coneixia perfectament el que estava succeint a Barcelona i en algunes poblacions i fins el 28 de juliol era partidari de participar pel triomf de la revolta. Malgrat que Francesc Ferrer no participà dels esdeveniments, la premsa conservadora inicià una aferrissada acusació per tal d'implicar-lo en aquests. La pressió exercida des de diferents sectors de la societat provocà que Ferrer i Guàrdia fos condemnat, en un procés ple d'irregularitats, a la pena de mort. Tot i la demanda de perdó per part d'una part de la societat i la premsa, la suplica no fou concedida.

El volum finalitza amb dos interessants articles sobre temes que no acostumen a ser tractats en volums especialitzats. Francesc Espinet i Ramon Alquezar tracten els mencionats fets des de la perspectiva del cinema (sobretot amb el film La ciutat cremada) i de la premsa gràfica (fotografies, publicacions humorístiques, dibuixos, reportatges fotogràfics, les cròniques de l'època, memòries de personatges rellevants i la literatura de creació amb notables escriptors, entre molts d'altres, com Pla, Carner o Rusiñol).

272

El llibre compleix amb escreix la finalitat d'apropar al lector a aquest aspecte tan rellevant a la història de Catalunya i que durant força anys ha quedat una mica oblidat. Tanmateix aporta noves dades i enceta noves hipòtesis i propostes per a properes recerques en un futur no tan llunyà.

